

Nr 220.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrad organisation av det centrala sjukhusarkivet m. m.; given Stockholms slott den 9 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkten 167, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till bidrag till centralt sjukhusarkiv för budgetåret 1943/44 beräkna ett anslag av 19,800 kronor.

I samband med denna hemställan omnämnde jag, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 januari 1941 uppdragit åt medicinalstyrelsen att genom sin materielnämnd verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med för-

slag beträffande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel samt i samband därmed stående frågor, varvid spörsmålen om sjukhusens standardiseringskommittés och det centrala sjukhusarkivets ställning skulle upptagas till särskild prövning. Jag meddelade vidare, att medicinalstyrelsen med skrivelse den 28 december 1942 överlämnat ett av styrelsens materielnämnd utarbetat förslag av innebörd att det centrala sjukhusarkivet och sjukhusens standardiseringskommitté skulle sammanslås till ett organ, benämnt centrala sjukvårdsberedningen. Sedan ärendet numera slutberetts, torde slutlig ställning till detsamma böra tagas. Jag torde därvid till en början böra redogöra för den verksamhet, som hittills befintliga organ bedriva å ifrågakvarande område.

Sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet.

Sjukhusens standardiseringskommitté, som bildades år 1933 på initiativ av svenska landstingsförbundet och svenska sjukhusföreningen, har till huvudsaklig uppgift att genom standardisering söka åstadkomma en för det svenska sjukvårdsväsendet ändamålsenlig sjukvårdsmateriel, förenkla tillverkningen och underlätta sjukvårdsinrättningarnas inköp, underhåll och handhavande av sådan materiel och därigenom medverka till att kostnaderna för sjukhusdriften begränsas. Ledningen av sjukhusens standardiseringskommitté är anförtrodd åt en styrelse, bestående av trettiosex ledamöter, av vilka tolv representera olika statliga organ, sex kommunala organisationer, åtta enskilda organisationer och industriföretag samt tio ideella föreningar och sammanslutningar av befattningshavare inom sjukhusväsendet. Den närmaste ledningen av standardiseringsarbetet utövas av ett särskilt arbetsutskott, bestående av tio ledamöter, som utses av kommittén. Arbetsutskottet utser inom sig en verkställande ledamot, varjämte en administrativ sekreterare finnes anställd hos utskottet. Utredningsarbetet ombesörjes av tekniska utskott, som tillsätts av arbetsutskottet. Den av kommittén fast anställda personalen utgöres av en ingenjör såsom teknisk ledare, en biträdande ingenjör samt ett skrivbiträde. Dessutom tjänstgöra inom kommittén en ritare och ett skrivbiträde, vilka dock ej innehava fast anställning. De tekniska utskotten upprätta och utforma förslag till bestämmelser rörande tillverkning av artiklar, som anses böra standardiseras. Förslagen överlämnas av vederbörande tekniska utskott till arbetsutskottet, som har att i enlighet med av kommittén meddelade bestämmelser allsidigt pröva förslagen. Förslag, som godkänts av arbetsutskottet, överlämnas till Sveriges standardiseringskommission, som jämlikt av Kungl. Maj:t den 21 maj 1931 fastställda stadgar fungerar som centralorgan för standardiseringsarbetena inom landet och som har att slutgiltigt pröva och fastställa utarbetade standardförslag.

Medel för uppehållande av kommitténs verksamhet har erhållits dels genom av Kungl. Maj:t beviljade bidrag, dels genom bidrag från svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, städer utanför landsting, vissa industrier, svenska röda korset m. fl. Av Kungl. Maj:t beviljade bidrag hava utgått från ett under tionde huvudtiteln anvisat anslag till bidrag till standardiserings-

verksamheten. Av det för sådan verksamhet för innevarande budgetår anvisade anslaget å 100,000 kronor må enligt Kungl. Maj:ts beslut den 20 mars 1942 30,000 kronor användas för standardiseringsverksamhet å sjukhusområdet. Anslaget utbetalas till Sveriges standardiseringskommission, som dock äger lyfta hela beloppet, först sedan kommissionen styrkt, att till standardiseringsverksamhetens befrämjande bidrag av viss omfattning lämnats eller komme att lämnas från enskilt håll. För nästa budgetår har beräknats enahanda belopp för standardiseringsverksamheten på sjukhusområdet.

Centrala sjukhusarkivets verksamhet regleras genom ett den 16 december 1938 fastställt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet, å andra sidan. Enligt avtalet har arkivet till uppgift att samla, registrera och systematiskt bearbeta uppgifter av olika slag rörande sjukhusväsendet inom och utom landet i avsikt att ernå standardisering och rationalisering på det sjukhustekniska området. Vidare skall inom arkivet finnas anordnat bibliotek, innehållande böcker, tidskrifter och annan litteratur å sjukhusväsendets område. På grundval av förefintligt material har arkivet att kostnadsfritt tillhandahålla myndigheter, organisationer och enskilda upplysningar inom området för sin verksamhet. Arkivet står under medicinalstyrelsens överinseende, men den närmaste ledningen är anförtrodd en särskild styrelse bestående av fem av Kungl. Maj:t för viss tid förordnade personer. Av dessa skola två representera Kungl. Maj:t och kronan, två svenska landstingsförbundet och en svenska stadsförbundet. Sjukvårdsinrättningarnas huvudmän förutsättas skola kostnadsfritt ställa ritningar och övriga byggnadshandlingar i fråga om dem underställda anstalter till arkivets förfogande. Staten skall tills vidare ensam svara för arkivets löpande utgifter. Skulle för något budgetår sjukhusarkivets driftkostnader överstiga för ändamålet beviljade statsmedel, skall av parterna tagas under omprövning sättet för merkostnadernas bestridande.

Den fast anställda personalen vid arkivet utgöres av en arkitekt såsom föreståndare samt ett skrivbiträde. Sagda befattningshavare åtnjuta avlöning i form av arvoden, vilka för närvarande äro fastställda till 8,000 respektive 2,700 kronor för år.

Till bidrag till centralt sjukhusarkiv är för innevarande budgetår under femte huvudtiteln anvisat ett anslag av 19,800 kronor.

Framställningar från medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 8 oktober 1940 har *medicinalstyrelsen* hemställt om uppdrag å styrelsens materielnämnd att verkställa utredning beträffande omsättning av för statsmedel inköpta och genom statens försorg upplagrade läkemedel m. m.

Därjämte har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 23 oktober 1940 anhållit om utredning rörande vissa organisatoriska frågor, avseende beredskapen på sjukvårdens område, förstatligande av sjukhusens standardiseringskommitté samt centrala sjukhusarkivets ställning m. m.

I sistnämnda skrivelse anförde medicinalstyrelsen bland annat, att styrelsens materielnämnd, som tillsattes i oktober 1939, praktiskt taget slutfört den

del av sin arbetsuppgift, som bestått i anskaffning av utrustning för beredskapssjukhus. Materiel, som erfordrades för täckande av det s. k. första ersättningsbehovet, hade även anskaffats och upplagts i förråd. Den betydelsefulla frågan om den anskaffade och i förråd upplagda materielens omsättning vore under förberedande behandling. Det torde, framhöll styrelsen vidare, hava förutsatts, att materielnämnden därefter skulle avsluta sin verksamhet, i varje fall på det område, som rörde beredskapssjukhusen. Erfarenheten visade emellertid, att detta icke vore tänkbart. Den beredskap, som på sjukvårdens område åstadkommits, måste — åtminstone i viss omfattning — bibehållas. I vissa avseenden torde den även böra utbyggas. Om beredskapen bibehölles, torde också ett särskilt organ finnas erforderligt för de uppgifter, denna beredskap förde med sig.

Beträffande de uppgifter, som skulle komma att åvila ett dylikt organ, framhöll styrelsen, att den första uppgiften i fredstid torde bli den anskaffade materielens vård och omsättning. En betydande anskaffnings- och upphandlingsverksamhet bleve erforderlig för att ersätta det som förbrukades genom omsättningen. Det syntes naturligt, att i samband med denna upphandlingsverksamhet åt detta organ uppdroges att verkställa upphandling även för de civila statliga sjukhusen. Jämväl viss för den militära sjukvården erforderlig materiel borde kunna anskaffas på detta sätt. Vid centralupphandling borde samarbete äga rum med svenska landstingsförbundet, Stockholms stad m. fl. Styrelsen framförde vidare tanken på en central fabrikmässig tillverkning eller åtminstone viss bearbetning av olika slags sjukvårdsartiklar. Styrelsen framhöll, att den föreslagna organisationen i händelse av krig kunde svälla ut att fylla de särskilda anspråk, som för sådant fall komme att ställas på den centrala sjukvårdsmyndigheten. Slutligen uttalade styrelsen, att, därest den föreslagna upphandlings- och omsättningsverksamheten komme att åvila ett särskilt organ inom styrelsen, jämväl standardiseringsarbetet på sjukvårdens område borde knytas till detta organ.

Medicinalstyrelsen framhöll vidare, att även centrala sjukhusarkivet borde knytas närmare till styrelsen, därvid arkivets verksamhet, särskilt dess rådgivning och granskning av ritningar, borde läggas på bredare bas för att bli till verklig nytta.

Genom beslut den 17 januari 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att genom sin materielnämnd verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel samt i samband därmed stående frågor, varvid spörsmålen om sjukhusens standardiseringskommittés och det centrala sjukhusarkivets ställning skulle upptagas till särskild prövning. Utredningen skulle ske i samråd med arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, marinförvaltningen, flygförvaltningen, direktionerna för karolinska sjukhuset och akademiska sjukhuset i Uppsala, sjukhusens standardiseringskommitté, styrelsen för centrala sjukhusarkivet, statens reservförrådsnämnd, statens industrikommission, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Materielnämndens förslag.

Allmänna synpunkter.

Det av materielnämnden utarbetade förslaget, vilket, såsom nämnts, med skrivelse den 28 december 1942 överlämnats av medicinalstyrelsen, avser lösandet av frågan om sjukhusens standardiseringskommittés och centrala sjukhusarkivets ställning. Nämda fråga kunde, enligt vad nämnden framhåller, anses vara i viss mån fristående från utredningen rörande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel, även om självfallet många beröringspunkter förefunnes. Denna sistnämnda utredning hade ännu icke fortskridit så långt, att nämnden kunde avgiva definitivt förslag. Nämnden hade emellertid ansett, att frågan om sjukhusens standardiseringskommittés och centrala sjukhusarkivets ställning icke borde uppskjutas i avbidan på utredningen i övrigt. Nämnden hade fördenskull till särskild behandling upptagit sistnämnda fråga.

Materielnämnden uppger, att nämnden under utredningsarbetet samrått med representanter dels för sjukhusens standardiseringskommitté, centrala sjukhusarkivet, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet, dels ock för Sveriges standardiseringskommission och Sveriges industriförbund.

Materielnämnden har i sin utredning erinrat om att i det betänkande angående omorganisation av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, som särskilda sakkunniga inom försvarsdepartementet framlade den 20 januari 1940 (statens off. utredn. 1940:2), föreslogs inrättande av ett särskilt upphandlingsorgan inom medicinalstyrelsen, till vilket den av sjukhusens standardiseringskommitté bedrivna verksamheten skulle knytas. Nämnden har vidare påpekat, att tanken på att sammanslå sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet till ett organ framfördes redan i den utredning om inrättande av ett centralarkiv för svenskt sjukhusväsen, som låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition den 21 januari 1938, nr 60, angående anslag till centralt sjukhusarkiv.

Vad angår sjukhusens standardiseringskommittés ställning uppger materielnämnden att under den tid, kommittén varit i verksamhet, inemot 200 olika artiklar standardiserats. Med hänsyn till det ingående och tidsödande utredningsarbete, som erfordrades för utarbetande av standardbestämmelser, samt de växlande och jämförelsevis osäkra ekonomiska förhållanden, under vilka arbetet måst bedrivas, finge resultatet enligt nämnden anses tillfredsställande. Erfarenheten hade också givit vid handen, att de varor, som hittills standardiserats, vore av god beskaffenhet. De hade i stor utsträckning kommit till användning jämväl inom andra statliga och kommunala inrättningar än sjukhus. Nämnden fortsätter:

Ehuru kommittén bedrivit en omfattande och betydelsefull standardiseringsverksamhet inom sjukvården, är vad som hittills blivit gjort dock endast en början. Ett stort behov föreligger alltså av standardiseringen på sjukvårdens olika områden. En väsentlig del av arbetet måste, efter hand som antalet standardiserade artiklar ökas, inriktas på att revidera och ändra redan fastställda bestämmelser i överensstämmelse med nya rön och erfarenheter

inom sjukhusväsendet och på det industriella området. De jämförelsevis begränsade ekonomiska tillgångar, som kommittén hittills förfogat över, samt framför allt ovissheten huruvida och i vilken omfattning bidrag kunnat påräknas, hava icke medgivit den utökning och rationalisering av verksamheten, som med hänsyn till standardiseringsarbetets betydelse varit önskvärd. Därest kommittén skall bliva i stånd att fullfölja sin för landets sjukvård gagnande verksamhet, är det nödvändigt att kommittén beredes tillfälle att bedriva arbetet under gynnsammare och mera betryggande ekonomiska förhållanden än hittills. En förbättring i nu berörda hänseende synes lämpligast böra åstadkommas därigenom att det ekonomiska ansvaret för verksamheten övertages av staten. I och med statens övertagande av det ekonomiska ansvaret torde nu utgående kontanta bidrag från kommunala och enskilda organ m. fl. komma att upphöra. Detta utesluter emellertid icke, att svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet samt städer utanför lands- ting fortfarande lämna bidrag i en eller annan form, framförallt genom att på egen bekostnad utföra vissa prestationer. Därjämte torde man kunna påräkna, att industrien fortfarande kommer att kostnadsfritt dels verkställa prov och undersökningar, som kunna erfordras, dels genom ombud delta i de tekniska utskottens arbeten.

I fråga om formen för statens övertagande av ansvaret för standardiseringskommitténs verksamhet framlägger materielnämnden såsom alternativ antingen standardiseringskommitténs sammanförande med centrala sjukhusarkivet eller dess sammanförande med ett centralt upphandlings- och omsättningsorgan inom medicinalstyrelsen. Rörande dessa båda alternativ anför nämnden:

Vid en undersökning av nämnda båda alternativ torde följande synpunkter böra särskilt beaktas. Sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet hava båda till uppgift att verka för standardisering och rationalisering på sjukvårdens område och att tillhandagå sjukvårdsinrättningarnas huvudmän med råd och upplysningar. Arbetsuppgifterna, som huvudsakligast äro att hänföra till utrednings- och forskningsarbete, äro till sin art närbesläktade och dessutom i viss mån beroende av varandra. Båda äro att anse såsom rådgivande organ, under det att den verksamhet, som utövas av ett upphandlings- och omsättningsorgan, huvudsakligen är av verkställande art. Frågan om ett sammanförande av de båda organisationernas verksamhet under gemensam ledning har därför upptagits till behandling redan på ett tidigt stadium av utredningsarbetet. Representanter för sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet hava vid överläggningar i ärendet uttalat sig för ett sammanförande av nämnda organ. Därest sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet sammanföras till ett organ under en gemensam ledning, finnas goda förutsättningar för att såväl statsverkets som övriga huvudmäns intressen bliva väl tillgodosedda. Genom att det nuvarande intima samarbetet med representanter för sjukhusväsen, standardiseringsorganisationer, industrier m. fl. bibehålles och staten övertager det ekonomiska ansvaret för organets verksamhet, som i likhet med centrala sjukhusarkivets nuvarande verksamhet bör stå under medicinalstyrelsens överinseende, torde det icke finnas tillräckliga skäl för verksamhetens inordnande i medicinalstyrelsen eller i något annat statligt ämbetsverk.

I anslutning till det anförda har nämnden föreslagit, att den verksamhet, som för närvarande handhaves av sjukhusens standardiseringskommitté och

centrala sjukhusarkivet, sammanföres till en organisation, benämnd *centrala sjukvårdsberedningen*, under gemensam ledning samt att staten övertager det ekonomiska ansvaret för verksamheten, vilken skulle stå under medicinalstyrelsens översinseende.

Centrala sjukvårdsberedningens ledning, organisation och verksamhet.

Materielnämnden har föreslagit, att ledningen av centrala sjukvårdsberedningen anförtros åt en styrelse, sammansatt i huvudsak enligt de principer, som varit bestämmande vid tillsättande av centrala sjukhusarkivets styrelse. Styrelseledamöterna och suppleanter för dessa borde således förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid. Verksamheten borde stå under medicinalstyrelsens överinseende. Antalet styrelseledamöter föreslås till nio med en suppleant för varje ledamot. Staten skulle erhålla fyra representanter, svenska landstingsförbundet två representanter samt svenska stadsförbundet, Sveriges standardiseringskommission och Sveriges industriförbund vardera en representant. Ordföranden skulle utses av Kungl. Maj:t samt vice ordföranden av styrelsen. Av statsverkets representanter har nämnden ansett en böra företråda medicinalstyrelsen, en byggnadsstyrelsen och en Sveriges läkarförbund. Nämnden framhåller, att en sålunda sammansatt styrelse torde äga goda förutsättningar att tillgodose statens intressen och samtidigt upprätthålla intimt samarbete med landstingens och städernas sjukhusväsende, med övriga standardiseringsorganisationer och med industrien. Styrelsen föreslås erhålla befogenhet att i mån av behov tillkalla sakkunniga personer vid utredningar och vid behandling av vissa ärenden. Styrelsen skulle äga att tillsätta ett arbetsutskott, bestående av tre av styrelsens ledamöter. Styrelseledamöter och sakkunniga har nämnden ansett böra erhålla dagarvode samt resekostnads- och traktamentsersättning jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 29 augusti 1921 med vissa bestämmelser angående kommittéer. Styrelsen skulle äga inom eller utom sig utse en verkställande ledamot, som skulle hava i uppdrag att leda och följa arbetet inom organisationen och mellan styrelsens och arbetsutskottets sammanträden handlägga vissa ärenden. Den verkställande ledamoten har ansetts böra åtnjuta särskild ersättning, förslagsvis med 3,000 kronor för år.

Materielnämnden har vidare föreslagit, att centrala sjukvårdsberedningen organiseras på två avdelningar, en för ärenden rörande standardisering av sjukvårdsmateriel och en för ärenden, som huvudsakligen avse sjukvårdsinrättningarnas anläggning och drift ävensom samling, registrering, bearbetning och arkivering av uppgifter rörande sjukhusväsendet m. m. En sådan fördelning skulle innebära, att sjukhusens standardiseringskommittés arbetsuppgifter skulle överflyttas till den förstnämnda avdelningen — *standardiseringsavdelningen* — under det att den andra avdelningen — *arkivavdelningen* — skulle övertaga centrala sjukhusarkivets ärenden.

Nämnden har ansett, att centrala sjukvårdsberedningen bör tillföras vissa arbetsuppgifter, som hittills icke ankommit å

standardiseringskommittén eller centrala sjukhusarkivet. Nämnden anför härom:

Bland dylika arbetsuppgifter må särskilt framhållas granskning av förslag, avseende inventarietrustning för sjukhus. Beräkningar rörande byggnadskostnader — för ny-, om- och tillbyggnader av sjukhus — hava sedan länge underkastats en ofta nog mycket ingående granskning av sakkunniga personer och myndigheter. Kostnaderna för utrustning av ett sjukhus med inventarier, instrument, medicinska apparater och dylikt uppgå till avsevärda belopp, även om de icke äro jämförliga med byggnadskostnaderna. En tendens till ökning av utrustningskostnaderna i förhållande till byggnadskostnaderna har på senare tid blivit allt tydligare. I de flesta fall torde utrustningsförslagen icke bliva underkastade någon särskild granskning genom på detta område sakkunniga, vilket bland annat torde bero på att sådan sakkunskap är ganska sparsamt förekommande. Med den sakkunskap, som torde komma att finnas representerad i centrala sjukvårdsberedningen — i erforderliga fall kompletterad med särskilt tillkallade sakkunniga — torde en sådan granskning kunna med fördel utföras där. Granskningen skulle avse såväl utrustningens kvantitativa omfattning som också dess standard i kvalitativt avseende. För såväl de anslagsbeviljande myndigheterna som sjukvårdsinrättningarna vore en dylik centraliserad granskningsverksamhet av stort värde icke minst ur ekonomisk synpunkt. Ehuru verksamheten huvudsakligast torde böra vara av rådgivande art, skulle den likväl komma att främja användandet av standardiserad materiel.

Vidare torde centrala sjukvårdsberedningen bliva lämpligt organ för handhavande av vissa arbetsuppgifter, som hänföra sig till planläggningen av den slutna sjukvården inom landets sjukvårdsområden. Centrala sjukhusarkivet har såsom förut nämnts till åliggande bland annat att samla, registrera och systematiskt bearbeta uppgifter rörande sjukhusväsendet inom och utom landet, såsom ritningar för rumstyper och avdelningsritningar samt grupperingsritningar ävensom tekniska, ekonomiska och organisatoriska uppgifter beträffande sjukhusbyggnaders såväl anläggning som drift. Det synes ligga nära till hands, att centrala sjukvårdsberedningen får i uppdrag att samla, registrera och bearbeta även uppgifter rörande planläggningen av den slutna sjukvården inom landets sjukvårdsområden samt att på begäran lämna råd och anvisningar därom. I den mån medicinalstyrelsen så påfordrar skall sjukvårdsberedningen medverka vid styrelsens granskning av förslag rörande uppförande av nya sjukhus och större ombyggnader av sjukhus.

I fråga om ärendenas fördelning på de båda avdelningarna anför materielnämnden:

Standardiseringsavdelningen skulle, såsom redan framhållits, komma att handhava utredningen av ärenden rörande standardisering av sjukvårdsmateriel och att upprätta och utforma förslag till standardbestämmelser. Inom standardiseringskommittén prövas och bearbetas förslagen av de tekniska utskotten. Då denna anordning visat sig vara ändamålsenlig, synes någon ändring härutinnan icke böra ske. Tekniska utskott skulle således fortfarande finnas och utredningsarbetet uppdelas på erforderligt antal sådana utskott. Medlemmarna i de tekniska utskotten böra utses av styrelsen. Det förutsättes att dessa, såsom hittills varit fallet, komma att utföra sitt arbete inom utskotten utan särskild ersättning. Av vederbörande tekniska utskott verkställda utredningar och upprättade förslag rörande standardisering överlämnas till styrelsen. Av styrelsen granskade och godkända förslag överlämnas till Sveriges standardiseringskommission för prövning och fastställande.

Arkivavdelningen skulle övertaga centrala sjukhusarkivets uppgifter och således hava till uppgift att samla, registrera, systematiskt bearbeta och arkivera uppgifter rörande sjukhusväsendet inom och utom landet, såsom ritningar avseende rumstyper och avdelningar inom sjukhusen samt grupperingsritningar ävensom tekniska, ekonomiska och organisatoriska uppgifter beträffande sjukvårdsinrättningars såväl anläggning som drift. Vidare bör arkivavdelningen omhänderhava centrala sjukvårdsberedningens bibliotek. Av nya arbetsuppgifter, som skulle komma att anförtros åt centrala sjukvårdsberedningen, böra ärenden rörande planläggningen av den slutna sjukvården inom landets sjukvårdsområden samt sjukvårdsberedningens medverkan vid medicinalstyrelsens granskning av byggnadsförslag handläggas inom arkivavdelningen. Arbetet med granskning av förslag rörande sjukhusens utrustning bör ske under samarbete mellan arkivavdelningen och standardiseringsavdelningen.

Vad angår personalbehovet vid centrala sjukvårdsberedningen yttrar materielnämnden, att för varje avdelning borde finnas en föreståndare med den utbildning och den erfarenhet, som erfordrades för att leda och organisera det omfattande och ofta komplicerade arbetet inom respektive avdelningar. Såsom teoretisk kompetens borde fordras examen från teknisk högskola. Föreståndaren för arkivavdelningen borde vara arkitekt. Denne skulle icke vid sidan av sin tjänst hos centrala sjukvårdsberedningen äga bedriva egen arkitektverksamhet inom sjukhusväsendet. Föreståndarebefattningarna har nämnden ansett böra hänföras till lönegrad A 28 (byrådirektör). Den fast anställda personalen borde i övrigt utgöras av: å standardiseringsavdelningen en biträdande ingenjör, en ritare, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde samt å arkivavdelningen en ritare och ett kontorsbitråde.

Frånsett sistnämnda båda befattningshavare å arkivavdelningen, vilka skulle anställas som extra ordinarie tjänstemän, har nämnden ansett sjukvårdsberedningens personal böra beredas ordinarie anställning med den lönegradsplacering följande sammanställning utvisar.

	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
2 avdelningsföreståndare	A 28
1 biträdande ingenjör	A 18
1 ritare	A 12
1 kanslibitråde	A 7
1 kontorsbitråde	A 4
Extra ordinarie tjänstemän.	
1 ritare	Eo 12
1 kontorsbitråde	Eo 4

Materielnämnden framhåller, att den föreslagna personalen med endast en befattningshavare (ritaren å arkivavdelningen) överstege sammanlagda antalet inom sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet för närvarande sysselsatta funktionärer. Emellertid, fortsätter nämnden, torde de nya arbetsuppgifter, vilka föreslagits böra tillföras centrala sjukvårdsberedningen, samt icke minst den utvidgning av standardiseringsverksamheten, som kunde emotses, komma att kräva en större arbetsstyrka

än den nu angivna. Detta behov av ytterligare arbetskraft borde dock till en början, tills nödig erfarenhet vunnits, tillgodoses genom anlåtande av tillfällig personal. Nämnden framhåller slutligen att genom sammanförandet av de nuvarande organisationerna ökades möjligheterna att rationellt fördela arbetsuppgifterna och effektivt utnyttja personalen.

Statens kostnader för centrala sjukvårdsberedningen.

Materielnämnden hänvisar härutinnan till att börja med till följande sammanställning rörande standardiseringskommitténs och centrala sjukhusarkivets utgifter för de senaste budgetåren.

	Sjukhusens standardise- ringskommitté	Centrala sjukhus- arkivet	Summa
	kronor	kronor	kronor
År 1939/40	29,658	12,515	42,173
» 1940/41	37,420	18,000	55,420
» 1941/42	48,595	18,000	66,595

För budgetåret 1942/43 beräknar nämnden utgifterna komma att uppgå till, för sjukhusens standardiseringskommitté 48,500 kronor och för centrala sjukhusarkivet 19,800 kronor, eller tillhopa 68,300 kronor.

Nämnden framhåller, att förutom standardiseringskommitténs nu angivna utgifter, förekomme avsevärda kostnader för de tekniska utskottens arbete samt för experiment, undersökningar och utredningar, som verkställdes inom industriella företag och vid sjukvårdsinrättningarna. Dessa kostnader gäldades icke av kommitténs medel. Enligt av kommittén till Sveriges standardiseringskommission avgiven redovisning rörande standardiseringsarbeten under tiden den 1 juli 1941—30 juni 1942 hade ifrågakommande kostnader utgjort cirka 59,000 kronor under sagda tid. Det vore följaktligen en betydande del av de med standardiseringsverksamheten förenade utgifterna, som bestredes av industrien och av huvudmännen för sjukvårdsinrättningarna, vilka torde komma att lämna sin medverkan även efter en omorganisation av verksamheten i enlighet med nu föreliggande förslag.

I fråga om statens kostnader för centrala sjukvårdsberedningen hänvisar nämnden till följande av nämnden uppgjorda förslag till avlönings- respektive omkostnadsstat för beredningen för budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	37,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	5,500
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	»	10,500
4. Rörligt tillägg och kristillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14,000
Summa kronor		67,500

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	15,200
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3,000
<hr/>		
Summa kronor		19,300

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomster av försålda publikationer	kronor	2,000
<hr/>		
Nettoutgift för omkostnader kronor		17,300
<hr/>		
Summa för avlöningar och omkostnader kronor		84,800

I anslutning till ifrågavarande statförslag anför nämnden.

Vid uppgörande av statförslagen hava standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets nuvarande utgiftsstaten i stort sett fått tjäna till ledning. Den ifrågasatta utökningen av standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets nuvarande arbetsuppgifter kommer att medföra viss ökning av personalkostnaderna. Centrala sjukvårdsberedningens utgifter för personal komma följaktligen att överstiga standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets nuvarande sammanlagda personalutgifter. Av den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, avses att utgå dels arvode till verkställande ledamoten med 3,000 kronor, dels arvoden till ledamöter av styrelsen med 1,000 kronor, dels ock arvoden till anlitade sakkunniga med 1,500 kronor. Av anslagsposten avlöningar till övrig icke ordinarie personal skulle, utom lön till en ritare och ett kontorsbiträde samt arvode till en sekreterare, även utgå ersättningar till tillfälligt anställd personal med 2,000 kronor.

Av i omkostnadsstaten upptagna kostnader för *expenser*, 15,200 kronor, beräknas för lokalhyra 7,000 kronor, för städning och belysning 1,600 kronor, för telefon, telegram och annonsering 1,500 kronor, för skriv-, rit- och fotomaterialier 2,500 kronor, för böcker och tidskrifter 800 kronor, för inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier 800 kronor och för diverse utgifter 1,000 kronor.

Inkomster av försålda publikationer, i första hand standardtabeller, hava för sjukhusens standardiseringskommitté hittills uppgått till icke oväsentligt högre belopp än det i omkostnadsstaten föreslagna. Avgifterna för dessa publikationer hava hittills fastställts med hänsyn till att kommitténs verksamhet delvis varit beroende av de medel, som kunde inflyta vid försäljningen. Det har emellertid visat sig, att de jämförelsevis höga avgifterna avhållit många, såväl sjukhus som industrier och andra företagare, från att i önskvärd utsträckning anskaffa dessa tabeller. För standardiseringens utveckling och spridning till allt vidare kretsar är det därför ett önskemål av stor vikt att priset på standardtabellerna måtte väsentligt sänkas.

En jämförelse mellan, å ena sidan, de för centrala sjukvårdsberedningen för budgetåret 1943/44 beräknade utgifterna, tillhoppa 84,800 kronor enligt förslaget, och å andra sidan, standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets sammanlagda utgifter för budgetåret 1941/42 utvisar en stegring av utgifterna på 18,205 kronor. Denna utgiftsökning torde dock mer än väl uppvägas av de fördelar, som en utvidgning och rationalisering av standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets nuvarande verksamhet skulle komma att medföra.

Nämnden framhåller till slut, att de arbetsuppgifter, som enligt nu föreliggande förslag skulle komma att åvila den nya organisationen, komme att beröra stora delar av den ekonomiska förvaltningen vid landets sjukvårdsinrättningar samt att en sådan organisation skulle bliva i tillfälle att verksamt bidra till rationalisering av driften och begränsning av utgifterna på sjukvårdens område.

Yttranden över materielnämndens förslag.

Över materielnämndens förslag hava yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, allmänna lönenämnden, arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, statens industrikommission, medicinalstyrelseutredningen, styrelserna för svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet och centrala sjukhusarkivet, Sveriges standardiseringskommission, sjukhusens standardiseringskommitté, Sveriges industriförbund, svenska sjukhusförvaltningens tjänstemannaförbund samt svensk sjuksköterskeförenings centralstyrelse.

Förslaget att sammanföra sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet till ett organ har, med ett undantag, i princip ej föranlett någon erinran.

Byggnadsstyrelsen anför bland annat.

Den verksamhet, som bedrivs av sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet, är till sitt syftemål av stor betydelse, framför allt med hänsyn till de möjligheter denna verksamhet innebär att befordra god ekonomi i fråga om sjukhusens planläggning och utrustning. Byggnadsstyrelsen vill framhålla, att det vid den granskning av förslag till sjukhusanläggningar, som ankommer på styrelsen, vore av stort värde att hava tillgång till genom centrala sjukhusarkivet samlade, registrerade och systematiskt bearbetade uppgifter rörande sjukhusväsendet inom och utom landet, såsom ritningar till rumstyper och olika avdelningar inom sjukhusen samt grupperingsritningar ävensom uppgifter rörande tekniska och organisatoriska frågor beträffande såväl sjukhusbyggnaders anläggning som deras drift. Även för andra myndigheter samt för organisationer och enskilda, vilka hava befattning med sjukhusfrågor, vore det givetvis av stor betydelse att kunna från sjukhusarkivet erhålla upplysningar ur arkivets omfattande uppgiftsmaterial. Till följd av brist på arbetskraft är detta material ännu ej tillräckligt katalogiserat och bearbetat, men önskvärt vore, att möjligheter därtill snarast bereddes arkivet.

Det av medicinalstyrelsens materielnämnd nu framlagda förslaget att sammanföra standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets verksamhet till en organisation, förslagsvis benämnd centrala sjukvårdsberedningen, och samtidigt utvidga denna verksamhet finner byggnadsstyrelsen synnerligen välbetänkt. Sålunda skulle arkivet såsom en avdelning av sjukvårdsberedningen bland annat medverka vid medicinalstyrelsens granskning av förslag till sjukhusanläggningar, vilket givetvis skulle innebära ett rationellare och vidgat utnyttjande av förutnämnda uppgiftsmaterial. Den granskning, som alltså är avsedd att ankomma på sjukvårdsberedningen, kommer givetvis icke att göra den byggnadssakkunniga granskning obehövlig, som nu verkställs inom byggnadsstyrelsen, men sistnämnda granskning skulle genom den föreslagna organisationen på ett värdefullt sätt kunna kompletteras särskilt i vad avser de

spörsmål beträffande en sjukhusanläggnings drift och utrustning, som intimt sammanhånga med själva byggnadsfrågorna. Värdet av en på fördjupat studium av de sjukhustekniska problemen baserad granskning och upplysningsverksamhet kommer icke minst ur ekonomisk synpunkt säkerligen att visa sig vara betydande.

Medicinalstyrelseutredningen säger sig från sina utgångspunkter intet ha att erinra mot att den verksamhet, som hittills med stöd av statsmedel bedrivits av sjukhusens standardiseringsverksamhet och centrala sjukhusarkivet, sammanföres till ett organ under den ledning, som förslaget innebär. En dylik åtgärd vore, såvitt medicinalstyrelseutredningen kunde bedöma, ägnad att väsentligt underlätta en rationell samverkan och ordning på det sjukhustekniska området.

Sjukhusens standardiseringskommitté framhåller, att frågan om en organisation av kommittén, varigenom kommittén kunde frigöras från och vara helt oberoende av de anslag, som för varje år måste sökas hos kommunförbund, industrier och enskilda, hade varit aktuell sedan flera år tillbaka. Kommittén hälsade för den skull med den största tillfredsställelse förslaget, vilket, när det bleve realiserat, komme att skapa sådan ekonomisk grundval, som vore nödvändig för att standardiseringsarbetet, genom planläggning på längre tid, skulle kunna effektivt fullföljas.

Endast *allmänna lönenämnden* har så till vida ställt sig tveksam till förslaget, att lönenämnden — under erinran om att medicinalstyrelsens organisation för närvarande vore föremål för en omfattande utredning — uttalat, att det icke syntes uteslutet, att i samband därmed även spörsmålet om standardiseringsverksamhetens anknytning till medicinalstyrelsen kunde komma under övervägande.

Jämväl förslaget att staten skall övertaga det ekonomiska ansvaret för det nya organets verksamhet har i allmänhet tillstyrkts. I ett par yttranden har man dock ställt sig tveksam eller avvisande härtill.

Byggnadsstyrelsen har ifrågasatt, huruvida det kunde anses skäligen att alla de med den nya organisationen förenade kostnaderna komme, på sätt som föreslagits, att påvila statsverket. Styrelsen har i detta avseende erinrat om att sjukhusbyggandet inom landet endast i mycket begränsad omfattning skedde genom statens direkta medverkan. Det övervägande antalet sjukvårdsinrättningar uppfördes sålunda genom landstingens och de utanför landstingen stående städernas försorg. Styrelsen har ansett det under sådana förhållanden kunna ifrågasättas, om icke landstingens och nämnda städers ekonomiska intressen av den verksamhet, som vore avsedd att bedrivas inom den centrala sjukvårdsberedningen, vore så stora att beredningens verksamhet väsentligen borde finansieras genom dem.

Statskontoret anför:

Enligt statskontorets mening kunna väl vissa skäl tala för ett sammanförande till ett och samma organ av de arbetsuppgifter, som för närvarande åvila sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet. Den verkställda utredningen kan emellertid icke anses utgöra en godtagbar grund

för att, om en sådan sammanslagning komme till stånd, kostnaderna skulle helt övertagas av staten, då nämligen verksamheten icke kan betraktas såsom ett primärt statligt intresse. Fastmer vill det synas som om landstingen, städerna utanför landstingen och industrierna samt deras sammanslutningar kunde förväntas erhålla avsevärda fördelar och hava ett betydande intresse av den föreslagna organisationen. Detta förhållande har för övrigt kommit till uttryck i den förordade sammansättningen av organisationens styrelse. Statskontoret avstyrker förty, att en statlig myndighet för ifrågavarande ändamål inrättas.

Då emellertid det allmänna kan förväntas erhålla visst gagn av den tilltänkta nya organisationen, synes det befogat, att staten understöder dess verksamhet dels genom kontant bidrag, dels ock genom tillhandahållande av sådana upplysningar och uppgifter, som kunna tänkas komma att vara till nytta för verksamheten. Statsbidraget bör dock icke uppgå till högre belopp än summan av de understöd, som för närvarande utgå till sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet.

Den föreslagna sammansättningen av centrala sjukvårdsberedningens styrelse har föranlett erinringar i några remissyttranden.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har ansett sakkunskap i militär sjukvård böra vara företrädd i det nya organets styrelse samt föreslagit, att en av statsverkets representanter i styrelsen bör företräda arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse eller, därest en försvarsväsendets sjukvårdsförvaltning kommer till stånd, sagda förvaltning. Sjukvårdsstyrelsen har vidare ifrågasatt, huruvida icke förvaltningstjänstemännen vid sjukhusen och sjuksköterskekåren böra vara representerade i centrala sjukvårdsberedningens styrelse.

Medicinalstyrelseutredningen har fäst sig vid att av statsverkets fyra representanter i styrelsen en skulle anses företräda Sveriges läkarförbund. Utredningen säger sig finna en sådan anordning ur principiell synpunkt mindre tillfredsställande. Därest därigenom avsetts att tillförsäkra sjukhusläkarkåren en representant i styrelsen, torde denne böra utses på motsvarande sätt som övriga intresserepresentanter. I så fall borde antalet ledamöter i styrelsen utökas till tio, vilket dock med hänsyn till styrelsens arbetsduglighet vore ägnat att väcka betänkligheter. Därest åter allenast avsetts att tillförsäkra styrelsen den sakkunskap, som en sjukhusläkare representerade, torde det vara tillfyllest att föreskriva, att en av styrelsens ledamöter skulle vara sjukhusläkare. För egen del ansågo utredningen den senare anordningen vara att förorda.

Svenska stadsförbundets styrelse anmärker, att i materielnämndens förslag ej angivits, om representanten för läkarförbundet vore avsedd att företräda sjukhusläkarkåren. Om detta vore fallet, vore det enligt styrelsen följdriktigast att även andra personalorganisationer inom sjukvården, framför allt förvaltningstjänstemännen, bleve företrädda. Styrelsen ifrågasätter vidare, om det ej vore lämpligare och riktigare att taga läkarrepresentanten från svenska lasarettsläkarföreningen i stället för från Sveriges läkarförbund.

Sjukhusens standardiseringskommitté har beträffande förslaget, att en av de av statsverket utsedda representanterna borde företräda Sveriges läkarförbund uttalat, att med hänsyn till att svenska lasarettsläkarföreningen ej vore

ansluten till ifrågavarande förbund sagde representant i stället borde vara »en av Sveriges läkarförbund utsedd representant för den slutna sjukvården».

En av kommitténs ledamöter har ansett, att kommittén bort uttala sig för att de praktiskt arbetande kvinnorna inom sjukvården borde vara representerade i centrala sjukvårdsberedningens styrelse.

Svenska sjukhusförvaltningens tjänstemannaförbund har hemställt, att till ledamot i beredningens styrelse måtte utses en representant för sjukhusens sysslomän.

Svensk sjuksköterskeförenings centralstyrelse har föreslagit, att en medlem av sjuksköterskekåren måtte erhålla säte i centrala sjukvårdsberedningens styrelse. Centralstyrelsen framhåller, att i 5 av de 9 utskotten inom sjukhusens standardiseringskommitté finnes sjuksköterskor och att det varit på tal att placera sjuksköterskor jämväl i övriga utskott. Samtidigt finnes en medlem av sjuksköterskekåren i kommitténs styrelse. Centralstyrelsen, som säger sig under hand hava erfarit, att sjuksköterskekåren jämväl framdeles skulle vara representerad i de särskilda utskotten, har ansett det vara av utomordentlig betydelse, att en ansvarig ledamot av kåren erhöle möjlighet att följa de framlagda förslagen.

I fråga om förslaget att anförtro centrala sjukvårdsberedningen vissa uppgifter, som för närvarande ej tillkomma sjukhusens standardiseringskommitté eller centrala sjukhusarkivet, yttrar *medicinalstyrelseutredningen*.

Att i det nya organets uppgifter även bör ingå granskning av förslag, avseende inventarietrustning för sjukhus samt, i vissa fall, ritningar till nybyggnader eller större ombyggnader, finner utredningen följdriktigt. Huruvida den centrala sjukvårdsberedningen därjämte, på sätt föreslagits, bör anförtros en rådgivande funktion med avseende å planläggningen av den slutna sjukvården inom landets olika sjukvårdsområden synes medicinalstyrelseutredningen mera tveksamt. En sådan rådgivning lär icke sällan med nödvändighet komma att innefatta vägande moment av icke teknisk art och torde närmast kunna betraktas såsom ett naturligt led i den tillsyn över konsultationsverksamhet beträffande den allmänna sjukvården i riket, som författningsenligt tillkommer och bör tillkomma medicinalstyrelsen. Å andra sidan får det icke förbises, att nu berörda rådgivning har ett visst samband med den centrala sjukvårdsberedningens föreslagna verksamhet i övrigt och att det ur huvudmännens synpunkt framstår såsom önskvärt att kunna från det nya organet inhämta råd och anvisningar även beträffande planläggningen av den slutna sjukvården inom respektive sjukvårdsområden. Med hänsyn härtill och då förslaget i allt fall förutsätter, att den centrala sjukvårdsberedningens verksamhet skall stå under medicinalstyrelsens överinseende, har medicinalstyrelseutredningen låtit sina betänkligheter på denna punkt vika. Medicinalstyrelseutredningen har därvid räknat med att vederbörande avdelningsföreståndare i centrala sjukvårdsberedningen skall låta sig angeläget vara att i detta hänseende hålla intim kontakt med medicinalstyrelsens representant i beredningens styrelse.

Svenska stadsförbundets styrelse yttrar:

Det kan ifrågasättas, om en central granskning av förslag till inventarietrustning av sjukhus strängt taget är påkallad. Vid de lokala sjukhusförvalt-

ningarna finnes, bland annat hos de större sjukhusens förvaltningstjänstemän, att tillgå sakkunskap, som knappast torde kunna påräknas hos sjukvårdsberedningens befattningshavare. Det måste nämligen förutsättas, att de, som i sitt dagliga arbete inom sjukhusförvaltningen syssla med utrustningsfrågor, äro mera skickade att föreslå och bedöma värdet av förbättringar, än de, som icke göra detta. Man kan ej heller bortse från den omständigheten, att förbättringar i fråga om sjukhusens utrustning ofta medföra möjlighet till lägre driftkostnad. Erfarenheten har också visat, att hittills företagen standardisering i fråga om vissa inventarier åberopats såsom skäl emot ytterligare förbättringar, när dessa inneburet merkostnader i fråga om anskaffningen. Den år 1940 reviderade sjukhuslagstiftningen har ju vidare gjort det möjligt för huvudmännen att centralt inom varje sjukvårdsområde handlägga granskningen av upprättade utrustningsförslag. En ännu längre driven centralisering kan väl i vissa fall medföra ekonomisk fördel, men man bör å andra sidan icke vara blind för att en alltför långt driven centralisering lätt blir en schematisering, som verkar hämmande på personliga initiativ och förtar intresset hos vederbörande vid sjukhusen. Det bör också framhållas, att ju längre standardiseringen drives på det sjukhustekniska området dess mindre blir det behov av en centraliserad granskning, som tilläventyrs för närvarande kan föreligga på ett eller annat håll. För de större städernas vidkommande föreligga i allt fall ej behov av den ifrågasatta centrala granskningen av sjukhusets utrustningsförslag.

Ytterligare förtjänar framhållas, att denna centrala granskning, genomförd i den utsträckning, som materielnämnden tänkt sig, sannolikt icke kan medhinnas utan en väsentlig ökning av den personal, som nämnden kalkylerat med. I betraktande av jämväl detta förhållande kan man därför ifrågasätta, huruvida icke dessa granskningsuppgifter helt enkelt borde avföras från den nya institutionens arbetsprogram.

Beträffande den av materielnämnden föreslagna personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen yttrar *allmänna lönenämnden*:

Lönenämnden har vid sin granskning av den föreslagna personaluppsättningen för centrala sjukvårdsberedningen, vilken innebär att antalet befattningshavare, jämfört med nuvarande förhållanden, skulle utökas med en ritare för arkivavdelningens behov, funnit sig icke kunna tillstyrka, att flertalet befattningshavare, av vilka några enligt vad lönenämnden inhämtat för närvarande avlönas medelst arvode, beredas ordinarie anställning. Enligt lönenämndens mening bör tills vidare och i avvaktan på närmare erfarenheter rörande den nya organisationens verksamhet förmånligare anställningsform än såsom extra ordinarie tjänstemän icke ifrågakomma för någon av de i framställningen avsedda befattningshavarna. Beträffande de föreslagna lönegradsplaceringarna har lönenämnden icke funnit anledning till erinran annat än i vad avser de båda avdelningsföreståndarna. Dessa skulle enligt förslaget tillhöra lönegraden A 28. För närvarande åtnjuter den hos sjukhusens standardiseringskommitté anställda ingenjören och tekniske ledaren enligt vad lönenämnden under hand inhämtat lön med 11,000 kronor för år jämte rörligt tillägg med 19.6 procent. I pensionshänseende tillhör han pensionskassan S. P. P. Arkitekten å centrala sjukhusarkivet uppbär i årligt arvode 8,000 kronor i ett för allt och har enligt uppgift 5 timmars daglig tjänstgöringstid. Enligt lönenämndens mening synes föreståndarbefattningen å standardiseringsavdelningen icke böra inplaceras i högre lönegrad än Eo 26. Härvid torde genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t kunna fastställas den löneklassplacering för vederbörande tjänst innehavare, som med hänsyn till tidigare

anställningsförhållanden må befinnas skälig. Beträffande föreståndarbefattningen å arkivavdelningen synas enligt lönenämndens mening övervägande skäl tala för att avlöningen tills vidare utgår i form av arvode till belopp i anslutning till det nu fastställda.

Statskontoret framhåller, att, för den händelse staten komme att övertaga ansvaret för den nya organisationen, personalen icke borde inordnas under någon löneplan i civila ordinarie eller icke-ordinarie reglementena utan avlönas i form av arvoden, vilka borde avvägas efter de löneförmåner, som för närvarande utgå.

Svenska stadsförbundets styrelse uttalar farhågor för att med de arbetsuppgifter, som enligt materielnämndens förslag skulle tillföras den nya institutionen, den föreslagna personalen komme att visa sig otillräcklig.

Slutligen torde förtjäna framhållas, att *Sveriges industriförbund* i sitt yttrande uttalat, att, därest standardiseringsverksamheten i fortsättningen ordnas efter de av materielnämnden nu föreslagna riktlinjerna, industrien, såsom nämnden antagit, även framdeles komme att lämna sin medverkan till verksamhetens bedrivande.

Departementschefen.

Det uppdrag, som Kungl. Maj:t genom beslut den 17 januari 1941 anförtrodde åt medicinalstyrelsen att genom sin materielnämnd fullgöra, innefattade att verkställa utredning och framlägga förslag beträffande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel samt i samband därmed stående frågor, varvid spörsmålen om sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivets ställning skulle upptagas till särskild prövning. Nämnden har ansett sistnämnda spörsmål kunna lösas oberoende av utredningen i övrigt. Även om självfallet beröringspunkter finnas mellan sagda spörsmål, vilket jämväl nämnden framhållit, synas mig dessa ej vara av den art att hinder av denna anledning bör föreligga mot att redan nu till behandling upptaga fråga om standardiseringskommitténs och sjukhusarkivets ställning utan att avvakta utredningens resultat i övrigt.

Som framgår av den förut lämnade redogörelsen ansvarar staten för centrala sjukhusarkivets löpande utgifter. I fråga om standardiseringskommittén inskränker sig statens stöd till ett årligt bidrag, som täcker endast en del av kommitténs utgifter och som dessutom gjorts beroende av att bidrag av viss omfattning inflyta från enskilt håll.

Mot den nuvarande organisationen har, såvitt angår standardiseringskommittén, anförts, att det sätt, varpå kommitténs verksamhet för närvarande finansieras, ej medgiver, att dess verksamhet kan bedrivas så snabbt och effektivt, som vore önskvärt. Såsom den väsentligaste anledningen härtill har framhållits, att det ekonomiska underlaget för kommitténs verksamhet vore osäkert till följd av dess beroende av bidrag från skilda håll. Materielnämnden har därför ansett påkallat, att staten helt påtager sig ansvaret för ifrågavarande verksamhet liksom staten för närvarande helt svarar för sjuk-

husarkivets löpande utgifter. I samband härmed skulle övriga nu utgående kontanta bidrag bortfalla. Nämnden har emellertid härvid utgått från att huvudmännen för de icke-statliga sjukhusen samt industrien jämväl i fortsättningen komma att stödja sagda verksamhet genom verkställande av undersökningar och experiment m. m.

I fråga om standardiseringskommitténs framtida organisation har materielnämnden angivit två alternativa lösningar, avseende den ena att kommittén sammanföres med centrala sjukhusarkivet till ett organ och den andra att kommittén anslutes till ett centralt upphandlings- och omsättningsorgan inom medicinalstyrelsen. Materielnämnden har för sin del ansett förstnämnda alternativ vara att föredraga.

För egen del finner jag, i likhet med materielnämnden, övervägande skäl tala för att standardiseringskommittén och centrala sjukhusarkivet sammanslås till ett organ. Båda hava till uppgift att verka för rationalisering och standardisering på sjukvårdens område samt att tillhandagå sjukvårdsinrättningarnas huvudmän med råd och upplysningar. Deras nuvarande verksamhet är sålunda till sin art besläktad och det ena organet är för fullgörande av sina arbetsuppgifter i viss mån beroende av det andra. Detsamma gäller vissa nya uppgifter, vilka enligt nämndens förslag skulle anförtros det sammanslagna organet, främst granskningen av inventarieutrustningar till sjukhus. Jag förordar därför, att sjukhusens standardiseringskommitté och centrala sjukhusarkivet sammanföres till ett organ, vilket i enlighet med materielnämndens förslag torde böra benämnas centrala sjukvårdsberedningen. Jag förutsätter givetvis, att erforderligt samarbete etableras mellan medicinalstyrelsen och sagda organ, som för övrigt avses skola stå under medicinalstyrelsens överinseende. Den nya organisationen torde böra träda i verksamhet från och med nästa budgetår.

Vad angår frågan om sättet för bestridande av kostnaderna för centrala sjukvårdsberedningen har från ett par håll framhållits, att landstingen och städerna utom landsting komme att få den största nyttan av beredningens verksamhet och att i följd härav dessa borde ansvara för större delen av utgifterna för densamma. Jag vill i anledning härav erinra om att staten redan åtagit sig att bestrida centrala sjukhusarkivets löpande utgifter. Vidare vill jag i likhet med materielnämnden betona angelägenheten av att arbetet på ifrågavarande område kan bedrivas under mindre ovissa ekonomiska förhållanden än hittills. Enligt min mening kan den brist, som i detta hänseende anses vidlåda den nuvarande organisationen, bliva tillfredsställande avhjälp allena genom att staten helt övertager det ekonomiska ansvaret för verksamheten. Med hänsyn härtill och till den relativt obetydliga merutgift, som förslagets genomförande skulle åsamka statsverket, anser jag mig böra biträda materielnämndens förslag. I likhet med materielnämnden förutsätter jag härvid, att beredningen kommer att för sin verksamhet få åtnjuta stöd från kommunalt och enskilt håll på sätt förut antytts.

Vad härefter angår centrala sjukvårdsberedningens ledning och inre organisation har jag i stort sett ej något att erinra mot vad materielnämnden

härutinnan föreslagit. I fråga om styrelsens sammansättning finner jag i likhet med medicinalstyrelseutredningen mindre lämpligt, att en av statsverkets representanter företräder Sveriges läkarförbund. I stället torde böra föreskrivas, att en av styrelsens ledamöter skall vara sjukhusläkare. Härjämte synes det lämpligt, att en av statsverkets representanter företräder försvarsväsendets sjukvårdsförvaltning. Vad nämnden i övrigt föreslagit i fråga om styrelsens sammansättning och arbetsformer föranleder ej någon erinran från min sida.

Centrala sjukvårdsberedningens arbetsuppgifter skulle i första hand bliva desamma, som nu ankomma på standardiseringskommittén och sjukhusarkivet, samt fördelas på två avdelningar, standardiseringsavdelningen och arkivavdelningen. Härutöver skulle beredningen emellertid tillföras vissa andra arbetsuppgifter. Bland sådana uppgifter har materielnämnden särskilt framhållit granskning av förslag, avseende inventarieutrustning för sjukhus, samt viss rådgivande verksamhet beträffande planläggningen av den slutna sjukvården inom landets sjukvårdsområden. Vissa erinringar ha framställts mot att beredningen skulle tillföras nu nämnda nya arbetsuppgifter. Dessa erinringar anser jag dock, med hänsyn till att beredningens verksamhet i berörda avseende endast skulle bliva av rådgivande natur, ej vara av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av nämndens förslag i denna del. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i instruktion för beredningen meddela närmare föreskrifter rörande dess arbetsuppgifter.

Personalbehovet vid centrala sjukvårdsberedningen har materielnämnden funnit kunna tillgodoses med det nuvarande personalbeståndet vid standardiseringskommittén och sjukhusarkivet, förstärkt med en ritare med placering på arkivavdelningen. I spetsen för varje avdelning skulle stå en föreståndare med placering i lönegraden A 28. Härjämte skulle erfordras följande personal, nämligen å standardiseringsavdelningen 1 biträdande ingenjör (A 18), 1 ritare (A 12), 1 kanslibitråde (A 7) och 1 kontorsbiträde (A 4) samt å arkivavdelningen 1 ritare (Eo 12) och 1 kontorsbiträde (Eo 4).

Mot den avvägning, som ligger till grund för det av materielnämnden föreslagna antalet befattningshavare vid sjukvårdsberedningen, har jag icke något att erinra.

Som av det förut anförda framgår har materielnämnden ansett flertalet av centrala sjukvårdsberedningens befattningshavare böra erhålla ordinarie anställning. Allmänna lönenämnden har emellertid ansett, att beredningens personal tills vidare icke bör beredas förmånligare anställningsform än såsom extra ordinarie. Emot de föreslagna lönegradsplaceringarna har allmänna lönenämnden funnit anledning till erinran endast i vad angår de båda avdelningsföreståndarna. Nämnden har ansett föreståndaren på standardiseringsavdelningen böra placeras högst i lönegraden Eo 26, under det föreståndaren å arkivavdelningen föreslagits böra anställas mot arvode till belopp, som ansluter sig till det för närvarande till föreståndaren för centrala sjukhusarkivet utgående arvodet. För egen del anser jag mig, såvitt angår de båda föreståndartjänsterna, för närvarande ej kunna förorda vare sig ordinarie eller extra-

ordinarie anställning. Sagda tjänster torde därför tills vidare böra erhålla karaktären av arvodesbefattningar. Vad angår storleken av arvoden till avdelningsföreståndarna vill jag framhålla, att därest centrala sjukvårdsberedningen skall kunna på ett effektivt sätt fullgöra de uppgifter, som äro avsedda att ankomma på densamma, möjlighet bör finnas att som avdelningsföreståndare förvärva för ändamålet väl kvalificerade personer, vilka kunna ägna hela sin tid åt uppgiften. Jag vill härvid betona, att ifrågakommande organ är avsett att bliva ett verksamt instrument för strävandena att genom rationalisering nedbringa driftkostnaderna vid sjukhusen. På grund härav torde sagda arvoden ej böra bestämmas till lägre belopp än 12,000 kronor för år. De löneförmåner, inberäknat dyrtidstillägg och pensioneringsförmåner, som för närvarande tillkomma föreståndaren för sjukhusens standardiseringskommitté, torde emellertid kunna uppskattas till cirka 15,600 kronor. Då sagde befattningshavare vid övergång till den nya organisationen ej synes böra vidkännas löneminskning, torde det vara erforderligt, att tillerkänna honom ett personligt arvodestillägg motsvarande skillnaden mellan de löneförmåner, som skulle hava utgått till honom från standardiseringskommittén, och de för föreståndarna vid centrala sjukvårdsberedningen föreslagna arvoden. I fråga om den övriga personalen vid centrala sjukvårdsberedningen anser jag i likhet med allmänna lönenämnden förmånligare anställningsform än extra ordinarie tills vidare ej böra ifrågakomma. Med iakttagande härav har jag ej något att erinra mot den av materielnämnden föreslagna lönegradsplaceringen för centrala sjukvårdsberedningens ifrågakommande personal.

Vad angår det av materielnämnden uppgjorda förslaget till avlöningsstat för sjukvårdsberedningen för nästa budgetår bör vid bifall till vad jag nu föreslagit något belopp ej beräknas till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilken upptagits med 5,500 kronor, har nämnden föreslagit böra disponeras med 3,000 kronor såsom arvode åt beredningens verkställande ledamot, 1,000 kronor till arvoden åt beredningens ledamöter samt 1,500 kronor i arvoden åt anlitade sakkunniga. Vad nämnden sålunda föreslagit anser jag mig böra godtaga. Då emellertid under sagda post böra beräknas medel jämväl för avlöande av föreståndarna, torde posten böra upptagas med 33,100 kronor. Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde ett belopp av 26,000 kronor vara erforderligt. Slutligen bör till rörligt tillägg beräknas ett belopp av 3,700 kronor. Beredningens avlöningsanslag skulle i enlighet härmed för nästa budgetår belöpa sig till (33,100 + 26,000 + 3,700) 62,800 kronor.

För bestridande av centrala sjukvårdsberedningens omkostnader för nästa budgetår skulle enligt av materielnämnden uppgjort förslag till omkostnadsstat ett belopp av 19,300 kronor bliva erforderligt. Härifrån skulle emellertid avräknas 2,000 kronor utgörande inkomsten av försålda publikationer, varför nettoutgifterna skulle stanna vid 17,300 kronor. Vad nämnden i denna del föreslagit föranleder icke någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat förutsätter jag, att det belopp å 30,000 kronor, som under det å tionde huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till standardiseringsverksamheten beräknats för standardisering å sjukhusområdet under nästa budgetår, icke tages i anspråk.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta att från och med den 1 juli 1943 inrätta ett organ, benämnt centrala sjukvårdsberedningen, med huvudsaklig uppgift att handlägga ärenden rörande standardisering av sjukvårdsmateriel samt registrera och bearbeta uppgifter rörande sjukhusväsendet i och för rationalisering på det sjukhustekniska området;

dels godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1943/44:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 33,100
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 26,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3,700
	<hr/>
	Summa kronor 62,800

dels till Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 62,800;

dels ock till Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader för budgetåret 1943/44 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 17,300.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.